

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Steenslân fase II, Stiens

projectnummer: P001781

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Steenslân fase II, Stiens

Datum: 23-01-2023

Inleiding

KADER

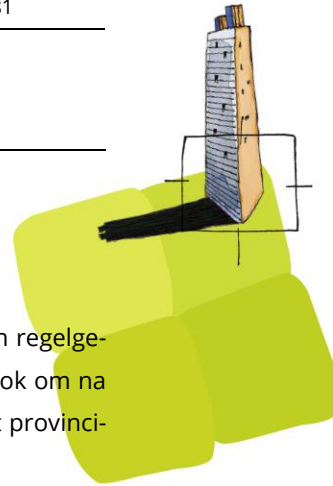
De initiatiefnemer is van plan woningen aan de oostzijde van Stiens te realiseren.

Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de plannen aan de natuurwet- en regelgeving te toetsen is een beknopte natuurtoets uitgevoerd. Het doel van deze natuurtoets is ook om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is of dat het plan zo uitvoerbaar is.

Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 16 januari 2023 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: onbewolkt, droog, circa 4 °C en een zwakke wind.

PLANGEBIED EN PLANNEN

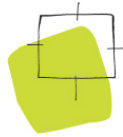
Het plangebied omvat graslanden en akkers aan de oostzijde van Stiens (figuur 1). Het wordt begrensd door de Brêgelean in het westen, de Trijehoeksdijk in het zuiden, het Mierepaad (fietspad) in het oosten en een watergang en bosje in het noorden. Het plangebied bestaat uit grasland en recent geploegd akkerland en wordt door een aantal sloten doorsneden. Rondom het plangebied zijn ook sloten aanwezig. Langs de watergang ten noorden van het plangebied staan wat struiken en lage boompjes. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl.

De plannen bestaan uit de realisatie van een nieuwe woonwijk van circa 90 woningen (twee-onder-een-kapwoningen, vrijstaande woningen, rijwoningen en woonarken). Hiervoor wordt vegetatie verwijderd en wordt grond vergraven. De noordelijke watergang wordt vergraven en de sloten worden vergraven, gedempt of verlegd. Ook wordt er bos aangeplant op een westelijk weiland en grenzend aan het huidige bosje (figuur 2).

Ruimte voor de leefomgeving

Figuur 2. Verkavelingsplan. Bron: Gemeente Leeuwarden.

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het westelijke deel van het plangebied op 16 januari 2023. Met linksboven: het plangebied gezien vanaf de brug in het noordwesten. Rechtsboven: een van de sloten die van west naar oost door het gebied loopt. Linksonder: een grasland in het zuidwesten van het plangebied. Rechtsonder: de sloot die langs het zuiden van het plangebied loopt.

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikelen 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikelen 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikelen 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb artikel 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

Foto's 5 t/m 8. Impressie van het oostelijke deel van het plangebied op 16 januari 2023. Met linksboven: de akker gezien richting het noordoosten. Rechtsboven: de oostelijke grens met het fietspad. Linksonder: een van de sloten en het grasland. Rechtsonder: de oostelijke grens (bosje en sloot).

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna¹ (NDFF) op 16 januari 2023) blijkt dat in de directe omgeving (0 - 1 km) van het plangebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren en amfibieën.

Het grasland in het plangebied bestaat voornamelijk uit algemene grassoorten, zoals Engels raaigras en gestreepte witbol en soorten als speenkruid en smalle weegbree. De akkers zijn recent geploegd en de bodemsoort bestaat uit zeeklei.

---

¹ De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.

De bodemsoort en de aangetroffen soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. In de watergangen in en rondom het plangebied groeit riet en kroos. De oevervegetatie van de sloten wordt gedomineerd door algemeen voorkomende grassoorten, speenkruid en riet. Langs de randen van de noordelijke watergang groeit rode kornoelje en braam. Er staan ook twee jonge paardenkastanjes.

De aanwezigheid van beschermde plantensoorten is op basis van de terreingesteldheid, de voedselrijkdom en de afwezigheid van waarnemingen in de NDFF, niet in het plangebied te verwachten.

Vanwege de afwezigheid van bebouwing en opgaande beplanting kunnen nesten van broedvogels met een jaarrond beschermd nest, zoals buizerd, roek en huismus (NDFF) worden uitgesloten. Ook in de bomen langs de rand van bosgebiedje direct ten noorden van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen die van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd en roek, kunnen zijn. Het plangebied kan mogelijk wel een onderdeel vormen van het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd en roek. Tijdens het veldbezoek zijn deze soorten niet waargenomen. In de sloten rondom het plangebied kunnen algemene vogels, zoals wilde eend, tot broeden komen. Tijdens het veldbezoek zijn geen akker-of weidevogels waargenomen. Op de akker kunnen Kieviten broeden. Verstoringgevoelige soorten zoals grutto of veldleeuwerik worden niet verwacht. Nesten van deze algemene soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Vanwege het ontbreken van opgaande beplanting en bebouwing kunnen vleermuisverblijfplaatsen worden uitgesloten. Wel kunnen de randen het plangebied en de grote watergang ten noorden van het plangebied onderdeel vormen van het foerageergebied van vleermuissoorten die in relatief open gebieden voorkomen, zoals gewone dwergvleermuis die uit de directe omgeving van het plangebied bekend is (NDFF) of die boven grote watergangen foerageren (meervleermuis). In het plangebied zelf zijn geen groenstroken of grotere watergangen aanwezig die een onderdeel vormen van een doorgaande structuur van opgaande beplanting en die zo dienst kunnen doen als essentiële vliegroute. De wat bredere watergang ten noorden van het plangebied en de knotwilgenrij ten oosten van het plangebied kunnen wel dienen als vliegroute.

Het grasland in het plangebied en de oevers van de sloten vormen geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten haas en veldmuis (NDFF). Tijdens het veldbezoek is ook een haas in het plangebied gezien. Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb.

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten (NDFF). Tijdens het veldbezoek is op een duiker aan de oostzijde van het fietspad wel een spraint (territoriummarkering) van een otter gevonden, wat er op duidt dat er (incidenteel) wel otters in het plangebied en met name in de sloten voor kunnen komen. De wat

bredereslootjes in het plangebied zijn marginaal geschikt als foerageergebied voor otter. Er zijn geen spraints binnen het plangebied of onder de brug bij noordwestelijke hoek van het plangebied aangetroffen. Geschikte voortplantingsplaatsen voor otter, zoals dikke bomen met holtes langs de oever of hopen in oevers zijn ook niet binnen het plangebied aangetroffen.

Een aantal sloten die door het plangebied lopen hebben flauwe oevers, zijn relatief schoon en ruiger begroeid. Deze zijn geschikt als leefgebied voor waterspitsmuis. Hierdoor kan de aanwezigheid van waterspitsmuis binnen het plangebied niet worden uitgesloten. In de afgelopen vijf jaar is één keer de bunzing waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor bunzing, door het waterrijke karakter van het gebied. Het kan niet worden uitgesloten dat er ook geschikte hopen voor bunzing in het plangebied aanwezig zijn, bijvoorbeeld in het boschage met rode kornoelje.

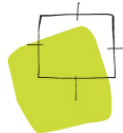
De watergangen vormen ook geschikt biotoop voor enkele algemene amfibieënsoorten, zoals gewone pad en bruine kikker (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb. Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn door het ontbreken van geschikt voortplantings- en landbiotoop en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) niet in het plangebied te verwachten.

Overige beschermde soorten uit de soortgroepen vissen, reptielen en ongewervelden zijn in de directe omgeving niet bekend (NDFF). Het plangebied biedt voor beschermde soorten van deze soortgroepen ook geen geschikt leefgebied. Hierdoor kan de aanwezigheid van beschermde vissen, reptielen en ongewervelden worden uitgesloten.

TOETSING

Door het dempen en verleggen van sloten kunnen voortplantings- en rustplaatsen van waterspitsmuis en bunzing verloren gaan en kunnen exemplaren worden gedood of verstoord. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid van waterspitsmuis aan te tonen. Bunzing is momenteel nog vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Fryslân. Bij het ingaan van de omgevingswet (1 juli 2023) wordt ook de nieuwe omgevingsverordening van kracht. In deze verordening zijn kleine marterachtigen zoals bunzing, hermelijn en wezel niet meer vrijgesteld.

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogels en vleermuisverblijfplaatsen kunnen worden uitgesloten. Het plangebied zal naar verwachting niet ongeschikt worden voor de te verwachten algemene vleermuizen die ook in bebouwd gebied foerageren. Wel dient tijdens de werkzaamheden en in de gebruiksfase rekening te worden gehouden met de versturende werking van verlichting op eventuele vliegroutes van vleermuizen boven de noordelijke watergang, de bosrand en de knotwilgenrij langs het fietspad, aan de oostzijde van het plangebied.

Het plangebied wordt door de bouw van woningen ongeschikt als foerageergebied voor soorten als buizerd en roek. In de directe omgeving van het plangebied is echter in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten treden daarom, mede gelet op de relatief geringe grootte van het plangebied, niet op.

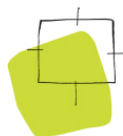
Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen in gebruik zijnde nesten van algemene vogelsoorten, zoals wilde eend worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de ontwikkelingen wordt het plangebied tijdelijk ongeschikt als deel van het leefgebied en foerageergebied van otter. Negatieve effecten op een voortplantingsplaats kunnen worden uitgesloten. In de directe omgeving van het plangebied is in ruime mate alternatief leefgebied aanwezig. Negatieve effecten treden, mede gelet op de relatief geringe grootte van het plangebied in relatie tot de territoriumgrootte van otter, niet op. Daarnaast voorziet het plan in een groene, waterrijke inrichting. Verstoring van otter moet worden voorkomen door kunstlicht op watergangen te vermijden gedurende een uur voor zonsondergang en zonsopkomst.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen tot slot enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Negatieve effecten op beschermde soorten van overige soortgroepen kunnen worden uitgesloten.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET-EN REGELGEVING

In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in de provincie Fryslân nog Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Dit netwerk moet voldoende robuust zijn voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor de provincie Fryslân uitgewerkt in de op 23 september 2020 vastgestelde Omjouwingsfisy 'De Romte Diele' (Omgevingsvisie) en in regels vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân 2014 (laatstelijk vastgesteld op 23 maart 2021). Het ontwerp van de Omgevingsverordening Fryslân 2021 is op 16 februari 2021 gepubliceerd en bij ingang van de Omgevingswet vastgesteld. De nieuwe omgevingsverordening vangt daarmee dan de oude verordening.

Vanuit de Omjouwingsfisy 'De Romte Diele' en de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt voor natuur buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied en de bescherming van weidevogelgebieden.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt circa 5,5 km ten noordwesten van het dichtstbijzijnde, in kader van de Wnb beschermde, Natura 2000-gebied 'Groote Wielen'. Dit is ook het dichtstbijzijnde als EHS aangewezen gebied. Op 500 m afstand ten noordwesten van het plangebied ligt een bosje dat is aangewezen als Natuur buiten de EHS. De graslanden op circa 200 m afstand ten oosten van het plangebied zijn aangewezen als weidevogelkansgebied.

TOETSING

Het plangebied ligt op ruime afstand van het Natura 2000-gebied 'Groote Wielen'. Hierdoor zijn in potentie effecten alleen mogelijk door externe werking. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de afstand tot het

Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Er kan echter in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de aanleg en- gebruiksfase. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden gemaakt waaruit blijkt of tijdens de aanleg en gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0.00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van Natura 2000-gebieden.

Met de uitvoering van de plannen gaat geen EHS of Natuur buiten EHS verloren, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten. Weidevogelkansgebieden zullen eveneens geen aantasting of verstoring ondergaan, gezien de grote afstand tot het plangebied.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

In het plangebied zijn geen beschermde houtopstanden aanwezig.

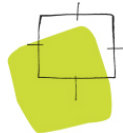
Conclusie

Voor dit plan is op 16 januari 2023 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd.

Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven een nog onvoldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied om een toetsing aan de Wnb op te baseren.

Uit de toetsing komt naar voren dat als gevolg van werkzaamheden aan de sloten in het gebied mogelijk rust of voortplantingsplaatsen van bunzing en waterspitsmuis verloren gaan.

Er is nader onderzoek nodig om de aan- of afwezigheid van waterspitsmuis in het plangebied vast te stellen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wnb nodig is. Bunzing is op het moment nog vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Fryslân. Bij het ingaan van de omgevingswet (1 juli 2023) wordt ook de nieuwe omgevingsverordening van kracht. Omdat de onderzoeksperiode voor kleine marterachtigen loopt van maart tot en met augustus is ons advies om al rekening te houden met het verlies van de vrijstelling en alvast nader onderzoek naar bunzing te doen.

Negatieve effecten op vleermuizen en otter door verlichting moeten worden voorkomen door geen directe lichtuitstraling op de noordelijke watergang, de bosrand en de rij met knotwilgen in de aanleg- en gebruiksfase te veroorzaken. Daarnaast geldt voor otter aanvullend dat werkzaamheden buiten de schemer en nacht uitgevoerd moeten worden en geen lichtuitstraling op overige watergangen plaats moet vinden.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat er bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli. Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring. Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig om het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevalen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Negatieve effecten ten aanzien van in het kader van de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden kunnen nog niet worden uitgesloten. Een Aeries-berekening moet uitwijzen of de stikstofdepositie al dan niet boven de 0.00 mol N/ha/jaar uitkomt. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid of het onderdeel houtopstanden van de Wnb.